

6. Longman Exam Dictionary: fourth impression / [managing editor Stephen Bullon]. – Pearson Education Limited, 2006. – 1834 p.

7. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary. Eleventh ed. / [Editor in chief Frederic C. Mish]. – Incorporated, Springfield, Massachusetts, USA. – 1623 p.

8. Merriam-Webster's Collegiate Thesaurus. Seventh edition / [Editor in chief Frederic C. Mish]. – Incorporated, Springfield, Massachusetts, USA. – 868p.

І. Б. Гижса

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент

О. М. Мосейчук

Категоріальні ознаки емпатичних конструкцій англійської мови

Проблема дослідження англійських емпатичних конструкцій та добору об'єктивних українських еквівалентів у вітчизняній науці розглядається багатьма вченими-лінгвістами, але досі залишається невирішеною. Це пов'язано з неоднотайністю трактування категоріальної сутності емпатичних конструкцій та класифікації засобів передачі емпізи як в англійській, так і в українській мовах. Це обумовлює мету роботи: дослідити категоріальні ознаки та засоби вираження емпатичних конструкцій англійської мови.

Будь-яка мова має у своєму запасі певні лексичні та граматичні засоби, які грають роль підсилення, тобто емпізи. **Емпіза** – закономірне явище емоційно-забарвленого мовлення, що полягає у виділенні певного елемента висловлювання. Як відомо, емпіза – це напруженість мови, посилення її емоційної виразності, виділення якогось елемента за допомогою інтонації, повторення, звертань, запитань тощо [2, с.75]. Термін емпіза розуміється і в більш широкому значенні – як підсилення загальної емоційності, експресивності мовлення [4, с.43]. Емпатично забарвлене висловлювання набуває ознак експресивності та інтенсивності, які є характерними рисами емпатичних конструкцій. У широкому значенні під

інтенсивністю сьогодні розуміється кількісна зміна ознаки. Таке визначення інтенсивності належить Ш. Баллі, котрий вважав, що «під терміном інтенсивність потрібно розуміти всі розбіжності, що зводяться до категорій кількості, величини, цінності, сили тощо, незалежно від того, чи йде мова про конкретні уявлення чи про абстрактні ідеї» [1, с.34]. З категорією кількості пов'язує інтенсивність і Л. Я. Герасимова, котра вважає, що інтенсивність – це вираження підсилення, тобто одна з видів кількісної характеристики ознаки [3, с.26]. В. Н. Телія розуміє експресивність як функціонально-семантичну категорію. На його думку «експресивність – це підсилення сприйняття за рахунок емоціональної реакції, викликаной образністю» [5, с.21]. Інтенсивність та експресивність є категоріальними ознаками **емфатичних конструкцій** – це такі конструкції, за допомогою яких виділяють певну інформацію за допомогою засобів інтенсивності та експресивності у висловлюванні на усіх рівнях мовлення. Емфатичні конструкції впливають на експресивне забарвлення усього речення або навіть тексту. Емфатичні конструкції розглядаються як опозиція нейтральних конструкцій, але не як відрив від загальноприйнятої норми, а як природна варіативність мови.

Велика різноманітність засобів вираження емфаз в англійській мові дозволяє виявити в них своєрідний характер та виділити певні емфатичні конструкції та моделі. Беручи до уваги онтологічні характеристики ми розробили достатню, але не вичерпну класифікацію емфатичних конструкцій (адже конструкції можуть також бути змішаного типу): 1) Інверсія; 2) Рамкова конструкція з *it* на початку речення; 3) Конденсовані відносні емфатичні конструкції з використання сполучника *What* (Condensed Relative); 4) Емфатичні конструкції із використанням ступенів порівняння прикметників та прислівників; 5) Заперечні емфатичні конструкції; 6) Конструкція з підсилювальним *do*; 7) Окличні конструкції; 8) Прийом експлетиву; 9) Риторичні конструкції.

Інтенсивність, яка є категоріальною ознакою емфатичних конструкцій англійської мови, проявляється у реченнях з інверсованим порядком слів. Наприклад: *Here come two lowers* (Shakespeare. A Midsummer Night's Dream) – *Вот и влюбленные*

(переклад М. Лозинського); *A вот наши влюбленные* (переклад О. Сороки). Відповідно українською це звучатиме так: *А ось і наші закохані*; тобто тут доцільно застосувати лексичні та семантичні перетворення: заміну засобів, за допомогою яких описується ситуація. Інтенсивність розповіді створюється висуненням на перше місце постпозиції, що надає висловлюванню особливої жвавості та динамічності: *off they sped, out he hopped, up you go, here come*. Зростання інтенсивності ознаки може бути передане за допомогою заперечення. Наприклад: *not the gold that fastens your sandal* (*Hilda Doolittle, "Adonis"*) – *не все те золото, що блищить*. Висловлювання може набувати ознак експресивності шляхом введення у речення ступенів порівняння прикметників та прислівників, наприклад: *"Conscience and grace, to the profoundest pit!"* (Shakespeare. *A Midsummer Night's Dream*) – *Смиренье, совесть – в глубочайший тартар* (Кронеберг). Українською: *Смирєнність, совість – у найглибший тартар!*

Отже, можна зробити висновок, що інтенсивність та експресивність є категоріальними ознаками емпатичних конструкцій англійської мови. Інтенсивність та експресивність висловлювання можна досягнути шляхом перестановки членів речення, введення підсилювального *do*, використання заперечення та ступенів порівняння прикметників або прислівників та інших засобів, які надають висловлюванню особливого відтінку значення та стилістичного забарвлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Балли Ш. Французская стилистика/ Ш. Балли. – М.: 1961. – 394 с.
2. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. К.: Вища школа, 1985. – 546 с.
3. Герасимова Л. Я. Усилительные наречия в современном английском языке: Автореф. дис. канд. филол. наук/ Л. Я. Герасимова. – Л., 1970. – 26 с.
4. Сербиновская А. М. Обучение переводу с английского языка на русский: эмфатические конструкции. – Новочеркасск: Изд-во Южно-российского политехнического университета, 2006. – 157 с.
5. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. – М.: Наука, 1986. – 141 с.